

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Directie Financiële Markten

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
2017-0000185283

Uw brief (kenmerk)

Datum 19 september 2017

Betreft Vragen van het lid Leijten (SP) over de winstgroei in hypotheek van ABN AMRO.

Geachte voorzitter,

Bijgaand bied ik u de antwoorden aan op de vragen van het lid Leijten (SP) over de winstgroei in hypotheek van ABN AMRO.

Hoogachtend,
de minister van Financiën,

J.R.V.A. Dijsselbloem

2017Z10877

Vragen van het lid Leijten (SP) aan de minister van Financiën over de winstgroei in hypotheek van ABN AMRO. (ingezonden 17 augustus 2017)

Directie Financiële Markten

Ons kenmerk
2017-0000185283

Vraag 1

Hoe kijkt u aan tegen de nieuwe bankregels van Basel IV van het 'Basel Committee on Banking Supervision' in verband met de Nederlandse hypotheekmarkt? Deelt u de mening dat deze maatregelen grote invloed zullen hebben op hypotheekportefeuilles van Nederlandse banken?¹ 1) Hoe ziet u mede in dat licht de groei van hypotheek bij ABN AMRO?²

Antwoord

Tijdens de financiële crisis stond de solvabiliteit van banken flink onder druk. In het Bazelse Comité is naar aanleiding hiervan een pakket maatregelen overeengekomen (het Bazel III raamwerk) dat de kwaliteit en de hoeveelheid kapitaal die banken wereldwijd moeten aanhouden, substantieel heeft verbeterd en vergroot. Dit raamwerk heeft als doel om de risico-inschattingen ten aanzien van diverse activa te verbeteren. In het Bazelse Comité zijn de onderhandelingen momenteel nog gaande over verdere hervormingen in de bankensector om de Bazel III agenda af te ronden (ook vaak aangeduid als Bazel IV).

Als lid van het Bazelse Comité zal DNB zich bij het definitief vormgeven van de hervormingen blijven inzetten voor een proportionele behandeling van onder andere Nederlandse hypotheek. Het doel is dat de risicogewogen kapitaaleisen in redelijke verhouding blijven staan met de daadwerkelijke onderliggende kredietrisico's.

Ik laat me niet uit over de (groei van) hypotheekportefeuilles van individuele banken.

Vraag 2

Deelt u de mening dat in de originele bankregels van Basel IV "eigen" risicomodellen van banken vervangen moeten worden door standaard modellen? Bent u op de hoogte van het feit dat ABN AMRO afgelopen maanden enkele eigen risicomodellen voor reserveringen op verliezen op leningen aan het midden- en kleinbedrijf (mkb) en hypotheekleningen versoepelde?

Antwoord

Het gebruik van eigen risicomodellen door banken kan bijdragen aan een betere risico-inschatting en efficiëntere kapitaalallocatie. De financiële crisis heeft echter laten zien dat te veel vrijheid hierin tot een te lage inschatting van de onderliggende risico's kan leiden. Om die reden worden op dit moment in het Bazelse Comité meerdere initiatieven geconsulteerd en/of uitgewerkt, waaronder het verder harmoniseren en stellen van beperkingen aan het gebruik van interne modellen voor het bepalen van de risicogewogen activa of de introductie van een herziene kapitaalvloer.³

¹ <http://www.mckinsey.com/business-functions/risk/our-insights/basel-iv-whats-next-for-european-banks>

² <https://fd.nl/ondernemen/1213342/abn-amro-profiteert-van-aantrekkende-economie>

³ Voor meer toelichting bij deze hervormingen verwijs ik u naar de 'Kamerbrief ontwikkelingen Bazelse Comité' van 15 maart 2016 (<https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-financien/documenten/kamerstukken/2016/03/15/kamerbrief-ontwikkelingen-bazelse-comite>)

Ik ben ervan op de hoogte dat ABN AMRO in de kwartaalrapportage⁴ over het tweede kwartaal 2017 heeft aangegeven dat de modellen t.a.v. woninghypotheken en midden- en kleinbedrijf zijn aangepast.

Vraag 3

Kunt u, gezien het staatsbelang van 60%, uitleggen waarom ABN AMRO op deze wijze vooruitloopt op Basel IV en waarom ze haar hypotheekportefeuille op deze wijze in gevaar brengt?

Antwoord

De wijze waarop invulling wordt gegeven aan de operationele activiteiten van de bank, waaronder de vormgeving van de risicomodellen, valt onder de directe verantwoordelijkheid van de raad van bestuur van ABN AMRO. Als aandeelhouder ben ik niet betrokken bij de afwegingen die ABN AMRO maakt bij dergelijke activiteiten.

Vraag 4

Hoe denkt u de vergaande consequenties van Basel IV te implementeren in de Nederlandse bankensector? Hoe denkt u de onconventionele maatregelen, die nodig zijn om meer kapitaal te verwerven voor eventuele buffers, te gaan organiseren?

Antwoord

In een eerder stadium heeft DNB richting de banken gecommuniceerd dat zij rekening moeten houden met een aanscherping van de kapitaaleisen als gevolg van lopende discussies in het Bazelse Comité en de introductie van een kapitaalvloer⁵. Aangezien hier nog geen akkoord op is bereikt, geldt deze verwachting nog steeds en ziet DNB erop toe dat banken hierop voldoende anticiperen.

Vraag 5

Is de transparantie van de kapitaalpositie van Nederlandse banken die nodig is voor implementatie van de Basel IV-maatregelen toereikend? Zo nee, hoe denkt u deze transparantie te gaan realiseren?

Antwoord

Nederlandse banken zijn onder CRD-IV/CRR verplicht om jaarlijks te publiceren over hun kapitaalpositie. In jaarverslagen rapporteren banken vanuit deze verplichting onder meer hun kapitaalratio's, leverage ratio, en hoogte van de risicogewogen activa. Op dit moment is nog niet duidelijk of een akkoord over Bazelse raamwerk mogelijk additionele transparantie-eisen zal bevatten.

Vraag 6

Deelt u de mening van de Deense minister van Financiën dat hij met de Europese Unie (EU) een soepeler risicoweging voor hypotheeken wil bespreken, mochten de Basel IV-regels werkelijkheid worden?⁶ 3)

⁴https://www.abnamro.com/nl/images/Documents/Investor_Relations/Financial_Disclosures/2017/ABN_AMRO_Quarterly_Report_2017_Q2.pdf

⁵ Zie onder meer: <https://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/dnbulletin-2015/dnb321938.jsp>

⁶ <https://fd.nl/ondernemen/1213803/geplande-bankenregels-tarten-deense-banken>

Antwoord:

Nadat de onderhandelingen in het Bazelse Comité zijn afgerond, volgt nog een EU-traject. Nederland zal haar inzet in dit traject bepalen nadat de uitkomst van de onderhandelingen in Bazel bekend is.

Vraag 7

Is de groei van de hypotheekportefeuille van ABN AMRO toe te schrijven aan meer verkochte hypotheekportefeuille of aan een andere waardering van de hypotheekportefeuille in het kader van de kapitaalmarktunierregels?

Antwoord

In het kwartaalverslag⁷ over het tweede kwartaal 2017 heeft ABN AMRO aangegeven dat het aantal nieuwe woninghypotheken de aflossingen oversteeg. Het volume aan uitstaande woninghypotheken is gestegen met 0,3 miljard euro. De hogere productie is een gevolg van de positieve ontwikkeling van de Nederlandse economie, waardoor zowel het aantal transacties als de huizenprijzen stegen.

Vraag 8

Hoe verhouden de nieuwe uitgangspunten voor risicowaardering van hypotheekportefeuille en andere leningen vanuit de kapitaalmarktunie zich met de striktere regels die in Basel IV zijn geformuleerd?

Antwoord

Er is mij niet bekend dat in het kader van de kapitaalmarktunie er andere of versoepelde regels zouden gelden voor de risicowaardering van hypotheekportefeuille voor banken.

Vraag 9

In hoeverre is de hypotheekportefeuille van Nederlandse banken inmiddels gesecuritiseerd? Is daarmee de risicoweging van de hypotheekportefeuille van Nederlandse banken afgenomen? Kunt u de cijfers naar de Kamer sturen?

Antwoord

Het volume van door Nederlandse banken uitgezette gesecuritiseerde hypotheekportefeuille is van ongeveer 90 miljard euro in 2006 afgenomen tot minder dan 50 miljard in 2016. Door securitisatie wordt een deel van het risico overgedragen aan derde partijen. Daarmee wordt de hypotheekportefeuille op de balans van de bank kleiner. Dat zegt op zichzelf niet direct iets over de risicoweging van de bestaande hypotheekportefeuille. Die is afhankelijk van de samenstelling en onderliggende kwaliteit van de hypotheekportefeuille.

Vraag 10

Bent u gelukkig met de schone schijn die door de regels van de kapitaalmarktunie worden gecreëerd, inclusief de nieuwe mogelijkheden om risico's te herwaarderen en op zo een wijze te verpakken dat onduidelijker wordt wat de inhoud (en het risico) van een product is?

⁷https://www.abnamro.com/nl/images/Documents/Investor_Relations/Financial_Disclosures/2017/ABN_AMRO_Quarterly_Report_2017_Q2.pdf

Antwoord

Ik ga ervan uit dat bedoeld wordt op de nieuwe regelgeving voor securitisaties, een van de concrete onderdelen van het actieplan kapitaalmarktunie. Over deze voorstellen is kort geleden een politiek akkoord bereikt, dat nog moet worden bekrachtigd. Ook nu al is het mogelijk om (hypotheek)leningen te securitiseren en eventueel door te verkopen. Maar in de nieuwe regelgeving is juist veel aandacht voor transparantie en worden daaraan geharmoniseerde eisen gesteld. Daarnaast worden investeerders in securitisaties verplicht adequate *due diligence* te doen. Kern is dat aan leningen altijd risico's zijn verbonden. Zolang deze risico's bekend zijn en goed kunnen worden ingeschat, kunnen ze ook worden beprijsd. Daarvoor is het cruciaal dat kopers ook voldoende kennis van de leningportefeuilles hebben. Ik ben van mening dat de nieuwe regelgeving daar in belangrijke mate aan zal bijdragen.

Directie Financiële Markten

Ons kenmerk
2017-0000185283

Vraag 11

Bent u van mening dat de "internal rating based"-kapitaalmodellen, zoals omschreven in Basel IV, strijdig zullen zijn met de versoepelde modellen van de kapitaalmarktunie? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord

Het Bazelse raamwerk heeft als doel om financiële instellingen veiliger en weerbaarder te maken, om risico's daadwerkelijk te kunnen ondervangen. Deze regels zijn complementair aan de doelen van de kapitaalmarktunie, aangezien ze bijdragen aan een stabiele omgeving waarin de markt voor financiering tot verdere ontwikkeling kan komen.